

Nr 206.

Godkänd av första kammaren den 25 maj 1925.

Godkänd av andra kammaren den 25 maj 1925.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till privatläroverken m. m. jämte åtskilliga i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 88.)

Till Konungen.

I den till riksdagen den 2 januari 1925 avlätna statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, punkterna 143, 144 och 145 föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslagen till privatläroverken m. m., i riksstaten för budgetåret 1925—1926 *dels* beräkna en höjning av det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, nu 675,000 kronor, med 76,000 kronor till 751,000 kronor, *dels* beräkna en minskning av det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor, *dels ock* för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- och samskolor samt enskilda lärarinneseminarier beräkna ett extra förslagsanslag av 2,286,000 kronor.

Vidare har Eders Kungl. Maj:t, under punkt 148, föreslagit riksdagen att, i avbidan på proposition angående anslag till privatläroverken m. m., till understöd åt utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål i riksstaten för budgetåret 1925—1926 beräkna ett extra anslag av 16,000 kronor.

Sedermåra har Kungl. Maj:t i en till riksdagen avlåten, den 20 mars 1925 dagtecknad proposition, nr 214, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikårenden för samma dag föreslagit riksdagen att

A) besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet högre lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna eller i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 24—28 timmar i veckan och vad angår stadium, motsvarande gymnasiet, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola, som är förbunden med ett högre lärarinneseminarium, må för de lärare, som i större utsträckning tagas i anspråk för seminarieelevernas praktiska utbildning, full tjänstgöring beräknas till 20—24 timmar i veckan;

B) föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass sker med iakttagande därav, att, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande stadium, motsvarande gymnasiet, minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning inom densamma upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga överkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan an-

givna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans övriga lärarinnor;

C) bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass skall ske med iakttagande därav, att vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande gymnasium minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga oöverkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan angivna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna

jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans öriga lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, 24—28 veckotimmar, dock att för lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarjeelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasiet, 20—22 veckotimmar;

D) föreskriva, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 eller någon del av nämnda tid är anställd i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola, enskilt lärarinneseminarium, enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till en manlig föreståndare vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola, där icke jämväl kvinnlig föreståndare är anställd, till manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium ävensom till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring, som åtnjuter avlöning enligt i huvudsak samma grunder som manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid samma skola, med det belopp, som motsvarar tillfällig löneförbättring för rektorer och lärare med motsvarande tjänsteställning vid statens läroverk, dock att Kungl. Maj:t i undantagsfall må, efter prövning av vederbörande skolas ekonomiska förhållanden, medgiva, att sådan tillfällig löneförbättring må utgå med högre belopp än till motsvarande rektor eller lärare

vid allmänt läroverk, dock med högst 1,500 kronor till varje befattningshavare;

d) till manlig timplärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme och år, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlåtande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

e) till manlig timplärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme och år;

f) till kvinnlig timplärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme och år;

g) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme och år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 utgående beloppet, varder för skolans verksamhet för nämnda tid i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande;

E) förklara, att det må ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga;

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med full tjänstgöring, som icke uppnått pensionsåldern och som erhållit anställning vid privatläroverk senast från och med läsåret 1924—1925, må kunna bibehållas i tjänst vid skolan utan hinder av ovan givna bestämmelser i fråga om tjänstgöringens omfattning och förläggning ävensom i fråga om förutsättningarna för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlåtande av timplärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till omkring 26 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timplärartimmar skulle för timplärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårig-

heter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till omkring 26 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må tills vidare icke lämna ämneslärarinna sådant medgivande, som omförmäles i § 1 mom. 5 andra stycket av kungörelsen den 23 december 1910 angående pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, såvida icke vederbörande skola förklarar sig villig att bestrida samtliga kostnader för avlönanDET av lärarinnan; samt

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, nu 675,000 kronor, med 76,000 kronor till 751,000 kronor samt i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra de i nämnda anslag ingående anslagsposterna med följande belopp, nämligen:

enskilda mellanskolor	kronor	20,000
högre flickskolor	»	470,000
högre goss- och samskolor	»	232,500
enskilda lärarinneseminarier	»	28,500

att utgå såsom ett gemensamt reservationsanslag å sammanlagt 751,000 kronor;

dels minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 10,000 kronor till 470,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågasvarande anslag med sistnämnda belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,260,000 kronor;

dels till beredande av understöd enligt Eders Kungl. Maj:ts beprövande av kommunalt gymnasium, som är förenat med en statens realskola, för budgetåret 1925—1926 anvisa ett extra reservationsanslag av 35,000 kronor, att utgå på de villkor och under de närmare föreskrifter Eders Kungl. Maj:t må finna gott meddela;

dels ock till understöd åt utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 16,000 kronor, att under de villkor, Kungl. Maj:t må finna lämpligt föreskriva, utgå till styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm med högst 8,000 kronor och till Göteborgs allmänna folkskolestyrelse med likaledes högst 8,000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

två likalydande motioner, (I: 105 och II: 135) däruti hemställts, att riksdagen måtte besluta att, för beredande enligt de för högre goss- och samskolor i sådant hänseende gällande grunder av understöd från och med den

1 juli 1925 jämväl åt de kommunala gymnasierna i Eskilstuna, Södertälje, Eksjö, Uddevalla, Skövde och Söderhamn, höja *dels* det i ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken för budgetåret 1925—1926 ingående anslaget till högre goss- och samskolor med 35,000 kronor, *dels ock* det av Eders Kungl. Maj:t för budgetåret 1925—1926 äskade extra förslagsanslag till tillfällig löneförbättring åt lärarepersonalen vid privatläroverken med 65,000 kronor.

en motion (I: 272) däruti hemställts, att riksdagen, med anledning av propositionen 214 om vissa anslag till privatläroverken m. m., ville besluta:

1) att, därest antalet undervisningstimmar för lärarepersonalen höjes för ernäendet av likställighet med den kommunala mellanskolan, även en motsvarande höjning av lönerna skall äga rum med belopp, som statsutskottet torde föreslå.

2) att såsom villkor för anslagen skall gälla att, till tryggande av lärarepersonalens rättsliga ställning, lärare ej må efter viss anställningstid avskedas utan skolöverstyrelsens godkännande eller i den ordning eljest kan av Eders Kungl. Maj:t tillsvidare föreskrivas.

3) att vidare skall såsom villkor för anslaget gälla, att nuvarande privatläroverk ej må nedläggas utan Eders Kungl. Maj:ts, eventuellt skolöverstyrelsens tillstånd;

en motion (I: 273) däruti hemställts, att mom. F. 4 i kungl. propositionen nr 214 måtte erhålla följande lydelse:

Skolöverstyrelsen må tills vidare icke lämna ämneslärarinna *vid skola, där indragande av platser skulle ifrågakomma, sådant medgivande, som etc.*

en motion (I: 274) däruti hemställts, att riksdagen måtte, med ändring i nedanstående delar av den å sid. 81 och följande av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 214 gjorda hemställan,

A) besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna öfver de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärariunneseminarium, och må till en mindre del, dock högst en tredjedel, fullgöras i övningsämnen.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och

flickskola, undervisning under 22—26 veckotimmar, i medeltal ungefär 25 veckotimmar, och vad angår stadium, motsvarande gymnasium, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola — — — — — i veckan.

B) föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i — — — — — upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

C) bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i — — — — — inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnlig ämneslärare 22—26 veckotimmar, med en medeltjänstgöring av ungefär 25 veckotimmar, dock att för sådan lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, och för manlig ämneslärare 24—28 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar;

D) föreskriva, att ovan omnämnda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i — — — — — till privatläroverk.

2) Den tillfälliga — — — — — 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola och enskilt lärarinneseminarium samt en föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till manlig — — — — — manliga lärarkrafter;

d) till manlig — — — — — och år;

e) till kvinnlig — — — — — och år;

f) till övningslärare — — — — — och år.

3) Den tillfälliga löneförästringen — — — — — läroanstalts förfogande;

E) förklara, att det må ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må befinnas erforderliga;

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med — — — — — i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökan må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitande av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må — — — — — av lärarinnan; samt

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka — — — — — 751,000 kronor;

dels minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågasvarande anslag med sistnämnda belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,403,000 kronor;

dels till — — — — — gott meddela;

dels ock till understöd — — — — — högst 8,000 kronor;

en motion (II: 388) däruti hemställts, att riksdagen måtte besluta sådan

ändring av yrkandet i Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 214, att mom. 3 i avdelning A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skall hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet högre lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. Bör samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan;

en motion (II: 404), däruti hemställts, att riksdagen måtte, med ändring i nedanstående delar av den å sid. 81 och följande av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 214 gjorda hemställan,

A) besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium och må till en mindre del, dock högst en tredjedel, fullgöras i övningsämnen.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 22—26 veckotimmar, i medeltal ungefär 25 veckotimmar, och vad angår stadium, motsvarande gymnasium, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola — — — — — i veckan.

B) föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i — — — — — upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att

vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

C) bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i — — — — — inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnlig ämneslärare 22—26 veckotimmar med en medeltjänstgöring av ungefär 25 veckotimmar, dock att för sådan lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, och för manlig ämneslärare 24—28 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar;

D) föreskriva, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1. Delaktighet i — — — — — till privatläroverk.

2. Den tillfälliga — — — — — 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola och enskilt lärarinneseminarium samt en föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlönings⁷ av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlönings av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till manlig — — — — — manliga lärarkrafter;

d) till manlig — — — — — och år;

e) till kvinnlig — — — — — och år;

f) till övningslärare — — — — — och år;

3) Den tillfälliga — — — — — läroanstalts förfogande.

E) förklara, att det må ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga.

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med — — — — — i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitan av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må — — — — — av lärarinnan; samt

G) vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka — — — — — 751,000 kronor;

dels minska det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågasvarande anslag med sistnämnda belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,403,000 kronor;

dels till — — — — — gott meddela;

dels ock till understöd — — — — — högst 8,000 kronor;

en motion (II: 405), däruti hemställts, att riksdagen måtte besluta:

d) — — — — —

2 — — — — —

e) till en manlig föreståndare vid enskild mellanskola — — — — — samma skola, med ett belopp, så beräknat, att den sammanlagda avlöningen, däri inbegripen den tillfälliga löneförbättringen, motsvarar vad rektor och lärare med motsvarande tjänstgöring vid statens läroverk åtnjuta i sammanlagd avlöning, däri inbegripen tillfällig löneförbättring;

d) till manlig timlärare — — — — —

en motion (H: 406), däruti hemställt, att riksdagen måtte, med ändring i nedanstående delar av den å sid. 81 och följande av Eders Kungl. Maj:ts proposition nr 214 gjorda hemställan,

A. besluta, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium och må till en mindre del kunna fullgöras i övningsämne.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 22—26 timmar i veckan och vad angår stadium, motsvarande gymnasiet, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola, som är förbunden med lärarinneseminarium, må för de lärare, som i större utsträckning tagas i anspråk för seminarieelevernas praktiska utbildning, full tjänstgöring beräknas till 20—24 timmar i veckan.

B. föreskriva, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i — — — — — upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

C. bestämma, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i — — — — — inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må skolöverstyrelsen kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande — — — — — av parallellavdelning.

Uppdelning av — — — — — av skolöverstyrelsen.

Skulle någon — — — — — övriga lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall för ämneslärare med full tjänstgöring — föreståndare däri ej inberäknad — omfatta

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnliga lärare 22—26 veckotimmar, för manliga lärare 24—28 veckotimmar, dock att för lärare, som vid skola, förbunden med lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar;

D. föreskriva, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1. Delaktighet i — — — — — till privatläroverk.

2. Den tillfälliga — — — — — 1913—1915

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola och enskilt lärarinneseminarium samt en föreståndare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till ämneslärare med full tjänstgöring, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till manlig timlärare — — — — — manliga lärarkrafter;

d) till manlig — — — — — och år;

e) till kvinnlig — — — — — och år;

f) till övningslärare — — — — — och år.

3) Den tillfälliga — — — — — läroanstalts förfogande;

E. förklara, att det må ankomma på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av dessa grunder må finnas erforderliga;

F. fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med — — — — — i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitan av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen å realskolans och flickskolans stadium uppgår för de kvinnliga ämneslärarna till ungefär 24 veckotimmar och för de manliga ämneslärarna till ungefär 26 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av

samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen å realskolans och flickskolans stadium uppgår för de kvinnliga ämneslärarna till ungefär 24 veckotimmar och för de manliga ämneslärarna till ungefär 26 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må — — — — — av lärarinnan; samt

G. vid bifall till vad i det föregående föreslagits,

dels öka — — — — — 751,000 kronor;

dels bibehålla det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter vid dess nuvarande belopp 480,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppföra ifrågakvarande anslag med detta belopp;

dels för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisa för budgetåret 1925—1926 i likhet med föregående budgetår ett extra förslagsanslag av 2,450,000 kronor;

dels till beredande — — — — — gott meddela;

dels ock till understöd — — — — — högst 8,000 kronor.

en motion (II: 407), däruti hemställts,

dels att riksdagen måtte besluta följande ändringar i de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna villkor och bestämmelser för de olika anslagen till privatläroverken:

A) 3. Den tjänstgöring — — — — — lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande kunna fullgöras i övningsämnen, under förutsättning — — — — — tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring — — — — — läroverk.

Vid skola — — — — — full tjänstgöring beräknas till 22—26 timmar i veckan.

B) Föreskriva — — — — — gälla:

Uppdelning — — — — — upprättas.

När — — — — — respektive 25.

Skulle — — — — — parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen, och skola härvid med avseende på ämnen och uppdelningens omfattning äga tillämpning de bestämmelser, som gälla för sådan uppdelning vid de allmänna läroverken.

Skulle — — — — — lärarinnor.

C) bestämma — — — — — iakttagas, nämligen

1) Uppdelning — — — (lika med de föreslagna bestämmelserna under B) — — — lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall omfatta:

a) för föreståndare eller föreståndarinna vid läroanstalt, förbunden med gymnasium eller högre lärarinneseminarium, 12—16 veckotimmar och vid annan läroanstalt 18—20 veckotimmar, dock med rätt för Eders Kungl. Maj:t att på särskild framställning medgiva nödig minskning i denna undervisnings-skyldighet, där på grund av läroanstaltens synnerliga omfattning eller därmed jämförliga förhållanden en dylik minskning prövas skälig.

b) för annan ämneslärare med full tjänstgöring

å stadium, motsvarande real- och flickskola, 24—28 veckotimmar, dock att för lärare, som vid skola, förbunden med högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 22—26 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar.

D) föreskriva — — — — förfogande.

E) förklara, att som villkor för erhållande av anslag från det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt under D) föreskriven tillfällig löneförbättring skall gälla, att vederbörande läroverk skall på anfordran tillhandahålla riksdagens revisorer sina räkenskaper, ankommande det i övrigt på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av under D) föreskrivna grunder må finnas erforderliga.

F) fastställa följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare — — — — parallellavdelningar, under förutsättning likväl, att samtliga lärare med full tjänstgöring bestrida stadgad minimitjänstgöring.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen under förutsättning, som i 1. angivits, efter prövning — — — — 26 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, jämväl under förutsättning som i 1. angivits, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärtimmar skulle medföra avskedande av timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola och av denna sin verksamhet har sin huvudsakliga utkomst, rätt att anlita — — — — 26 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen — — — — — av lärarinnan.

dels ock att riksdagen ville i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t hemställa ej mindre om skyndsamt utredning rörande behovet av vid högre lärarinneseminarium utbildade lärarinnor än även om vidtagande av de åtgärder, som må finnas erforderliga för begränsning av de enskilda högre lärarinneseminiariernas verksamhet.

samt en motion (II: 408), däruti hemställts,

att riksdagen måtte besluta, att, utan ändring av gällande bestämmelser och praxis, den tjänstgöring, som avses i kungörelsen den 21 februari 1914 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, må innefatta också tjänstgöring vid de privata folkskoleseminarierna.

Med anledning av behandlingen vid 1924 års riksdag av frågor rörande vissa anslag till privatläroverken tillkallades inom ecklesiastikdepartementet särskilda sakkunniga för utredning rörande nämnda frågor. Sedan de sakkunniga den 15 december 1924 avgivit betänkande och förslag i ämnet samt detsamma underkastats granskning av vederbörande myndigheter, har Eders Kungl. Maj:t nu på grundval av vad i frågan förekommit framlagt förslag i ämnet för riksdagen.

Riksdagen upptager till granskning de olika frågorna i den ordning desamma blivit av departementschefen i statsrådsprotokollet berörda.

Nu gällande bestämmelser angående vid statsunderstödda privatskolor anställda lärarinnors tjänstgöring finnas i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. Här stadgas bl. a., att ämneslärarinna med full tjänstgöring vid dylik anstalt skall, alltefter graden av behörighet, åtnjuta viss i kungörelsen fastställd minimiavlöning; att med full tjänstgöring skall förstås tjänstgöring till ungefärligen den omfattning, som åligger ämneslärarinna vid allmänt läroverk, och att den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium, dock att ämneslärarinna med full tjänstgöring må fullgöra intill en tredjedel därav i de förberedande klasserna.

Enligt gällande läroverksstadga äro ämneslärarinnor vid allmänt läroverk förpliktade att varje vecka vid läroverket lämna undervisning 22 till 26 timmar. Med avseende å sådana lärarinnor gäller också, i likhet med vad som är föreskrivet beträffande övriga ämneslärare vid statsläroverken, att för den, som fått sig ålagt ett på grund av lärjungeantalets storlek eller antalet skrivlag avsevärt drygare hemarbete med rättande av lärjungarnas skrivövningar eller annat därmed jämförligt arbete utom den egentliga undervisningstiden, må, där förhållandena sådant medgiva, de för tjänstgöringen stadgade lägsta timtalen kunna minskas, dock icke utan skolöverstyrelsens medgivande med mera än två timmar i veckan.

För biträdande föreståndarinna har skolöverstyrelsen medgivit, att undervisningsskyldigheten må minskas med högst fem veckotimmar.

Manliga ämneslärares tjänstgöring är ej fastställd genom några allmänna föreskrifter. I samband med bestämmelserna om tillfällig löneförbättring vid privatläroverken är dock stadgat, att beträffande tjänstgöringens omfattning för sådana lärare läroverksstadgans bestämmelser om ämneslärares undervisningsskyldighet i tillämpliga delar skola gälla. Lärare med tjänstgöring, motsvarande adjunkts, är alltså skyldig undervisa 24—28 veckotimmar, lärare med lektorstjänstgöring 20—22 veckotimmar.

Ovanbemälda sakkunniga hava förordat, att nuvarande bestämmelser angående tjänstgöringen bibehållas för ämneslärarinnorna vid privatskolor.

Ramen för tjänstgöringen borde alltså fortfarande vara 22—26 veckotimmar för stadium, motsvarande realskola eller flickskola, och ämneslärarinna vid privatskola alltså icke kunna åläggas tjänstgöring utöver 26 timmar i veckan. Då det emellertid, med hänsyn till önskvärdheten av statsutgifternas sänkning, vore av vikt, att tjänstgöringen icke i onödan förlades nära intill minimum, ansåge de sakkunniga inom denna ram medeltjänstgöringen kunna något höjas. Av en undersökning, som de sakkunniga företagit, framginge, att vid statens samskolor genomsnittstjänstgöringen för ämneslärarinnor — första lärariunor undantagna — numera omfattade nära 25 veckotimmar. De sakkunniga ifrågasätta därför, att skolöverstyrelsen för framtiden tillser, att även vid privatskolorna denna tjänstgöring genomsnittligt uttages. Dessutom hava de sakkunniga föreslagit en undervisningsskyldighet av 20 till 24 timmar i veckan för lärare, som vid skola, förbunden med ett högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tagas i anspråk för seminarielevernas praktiska handledning.

Eders Kungl. Maj:ts förslag åter förutsätter av lärarna vid privatläroverken en tjänstgöring av ungefär 26 timmar i veckan å stadium, motsvarande real- och flickskolan, av ungefär 21 timmar i veckan å stadium, motsvarande gymnasiet, samt av ungefär 22 timmar i veckan av lärare, som vid skola, förbunden med ett högre lärarinneseminarium, i större utsträckning tagas i anspråk för seminarielevernas praktiska handledning.

I motionen I: 272 har, bland annat, yrkats, att, därest antalet undervisningstimmar vid privatläroverken bleve detsamma som vid de kommunala mellanskolorna, likställighet skulle införas jämväl i fråga om avlöningsförmåner. I motionen I: 274 föreslås dels bibehållande av den nuvarande ramen för tjänstgöringstiden för lärarinnorna, nämligen 22—26 timmar, dock med borttagande av den möjlighet till sänkning under 22 timmar, som för närvarande föreligger, dels ock en medeltjänstgöring av omkring 25 veckotimmar. Samma yrkande göres i motionen II: 404. Motionen II: 406 innebär ett bibehållande av nuvarande bestämmelser rörande tjänstgöringstidens omfattning, dock att den nuvarande möjligheten att i undantagsfall sänka tjänstgöringstiden under 22 timmar skulle bortfalla.

I motionen II: 407 åter uttalas anslutning till Eders Kungl. Maj:ts förslag i fråga om tjänstgöringsskyldigheten för ämneslärarinnorna vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor och högre goss- och samskolor men föreslås dessutom dels vissa föreskrifter rörande föreståndarinnas respektive föreståndares tjänstgöring, dels ock viss skärpning i avseende å vad Eders Kungl. Maj:t föreslagit i fråga om tjänstgöringsskyldigheten för ämneslärarinnorna vid enskilda högre lärarinneseminarier. I förstnämnda hänseende, nämligen i fråga om undervisningsskyldigheten för föreståndare eller föreståndarinna, innebär motionen, att undervisningsskyldigheten för sådan befattningshavare vid privatläroverk, inrymmande gymnasium eller högre lärarinneseminarium, må, för att vederbörande skall komma i åt-

njutande av tillfällig löneförbättring, fastställas till 12—16 timmar i veckan och för samma befattningshavare vid privatläroverk utan gymnasium till 18—20 timmar i veckan. I de fall, då ett privatläroverk inrymde ett synnerligen stort antal klasser — överstigande de största av statens högre allmänna läroverk respektive realskolor — eller då läroverket hade en särställning som försöks- eller kompletteringsläroverk, borde dock enligt motionen rätt inrymmas åt Eders Kungl. Maj:t att medgiva skälig minskning i nyssnämnda undervisningsskyldighet. Beträffande ämneslärarinna vid enskilt högre lärarinneseminarium borde enligt motionärens förslag tjänstgörings-skyldigheten fastställas till 22—26 timmar i veckan i stället för i propositionen föreslagna 20—24 timmar. Slutligen föreslås av motionären viss utredning rörande omfattningen av lärarinneutbildningen för här ifrågasvarande läroanstalter samt eventuellt vidtagande av åtgärder från Eders Kungl. Maj:ts sida med anledning av utredningens resultat.

Den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna tjänstgöringstiden synes visserligen icke obillig, men då förslag om en revision av skolväsendets organisation torde vara att förvänta inom en nära framtid och i samband därmed ifrågasvarande läraregruppers avlönings- och tjänstgöringsförhållanden i hela sin vidd komma upp till omprövning, har riksdagen ansett sig böra för närvarande stanna vid det förslag, som av de sakkunniga i detta avseende framlagts.

Motionsvis har framhållits den brist, som ligger i saknaden av några som helst föreskrifter beträffande föreständarinnas respektive föreständares minimitjänstgöring. Riksdagen måste finna skäligt, att beträffande privatläroverken vissa normerande föreskrifter i detta hänseende finnas. Såsom i motionen i fråga framhålles, torde bestämmelserna beträffande de allmänna läroverken med fog kunna tjäna som förebild. Riksdagen anser sig sålunda böra bifalla det motionsvis framförda förslaget i denna del, dock med den jämkningen, att tjänstgöringstiden icke angives i direkt veckotimtal utan bestämmes skola motsvara vad som tillkommer rektor vid högre allmänt läroverk, respektive realskola, ävensom att Eders Kungl. Maj:t må äga att medgiva nödig minskning i denna undervisningsskyldighet, när på grund av särskilda förhållanden en dylik minskning prövas skälig. I sistnämnda hänseende förutsätter riksdagen, att en nedsättning av undervisningsskyldigheten må komma att medgivas i sådana fall, då vederbörande läroanstalt intager en särställning såsom försöks- eller kompletteringsläroverk eller då läroanstalten är så omfattande, att den i alldeles särskild grad tager sin föreståndare i anspråk vid den administrativa ledningen eller det pedagogiska överinscendet. Ytterligare en omständighet torde i avseende å privatläroverkens föreståndare böra uppmärksammas. Vid vissa läroanstalter med manlig föreståndare finnes anställd en biträdande föreständarinna. Riksdagen finner skäligt, att med hänsyn till de i många fall krävande göromål, som kunna tillkomma en dylik biträdande föreständarinna, tjänstgörings-skyldigheten för henne må

kunna nedsättas med högst fem veckotimmar, och har alltså beslutat en tillägsbestämmelse av dylik innebörd.

Beträffande tjänstgöringsskyldigheten för sådan lärarinna vid en med högre lärarinneseminarium förbunden skola, vilken i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas praktiska utbildning, har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag, allenast med den jämkningen, att, såsom riksdagen här nedan närmare utvecklar, med högre lärarinneseminarium jämfällas annat lärarinneseminarium. Då riksdagen sålunda förordar den för sådan lärarinna ifrågasatta tjänstgöringstiden av 20—24 timmar i veckan, förutsätter riksdagen ett timantal av 22 i veckan såsom det normala.

Vad vidare angår det motionsvis ifrågasatta yrkandet om viss utredning rörande behovet av vid högre lärarinneseminarium utbildade lärarinnor, finner riksdagen frågan härom i hög grad förtjänt av närmare uppmärksamhet och har därför ansett sig böra hos Eders Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning i ämnet.

Enligt nu gällande bestämmelser för statsunderstödda privatläroverk må intill en tredjedel av ämneslärarinns tjänstgöring förläggas till de förberedande klasserna. Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär en begränsning av denna bestämmelse därhän, att skolöverstyrelsen må äga medgiva skola att helt eller delvis förlägga viss lärarinns tjänstgöring till de förberedande klasserna, när detta ur allmänpedagogisk synpunkt måste anses önskligt, med iakttagande dock av att hela den till förberedande skolan förlagda tjänstgöringen ej må utgöra mer än en niondel av samtliga ämneslärarinnors hela tjänstgöring.

Motionen II: 388 innebär ett avstyrkande av förslaget om förläggning av viss tjänstgöring till de förberedande klasserna. Samma yrkande göres i motionen II: 407. Övriga motioner innebära i denna del icke något ändringsyrkande beträffande Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen har vid prövning av frågan om tjänstgöringens förläggning funnit Eders Kungl. Maj:ts förslag innebära ett steg i den riktning, riksdagen håller för önskvärd. Emellertid bör enligt riksdagens mening denna fråga upptagas till slutlig prövning i samband med en blivande omorganisation av skolväsendet, varför riksdagen anser sig för närvarande böra stanna för att bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag, varav sålunda följer, att riksdagen icke kunnat biträda de motionsvis gjorda ändringsyrkandena.

Enligt nu gällande bestämmelser kan ämneslärarinns tjänstgöring intill en tredjedel fullgöras jämväl i övningsämnen. Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle den nuvarande i berörda hänseende gällande bestämmelsen bibehållas i så måtto, att tjänstgöringen skulle, efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunde förebringas för denna anordning, dock att nämnda tjänst-

göring icke linge till omfattningen motsvara mer än en niodel av samtliga ämneslärarinnornas hela tjänstgöring.

Enligt motionen I: 274 skulle bestämmelsen angående rätt till tjänstgöring i övningsämnen fogas till stadgandet om det stadium, till vilket en ämneslärarinns tjänstgöring normalt bör vara förlagd, samt innehålla, att denna tjänstgöring till en mindre del, dock högst en tredjedel, måtte kunna fullgöras i övningsämnen. Samma yrkande göres i motionen II: 404.

I motionen II: 406 framföres samma förslag, dock med den skillnaden, att begränsningen »högst en tredjedel» är utesluten.

Riksdagen har icke funnit skäl föreligga att bifalla något av de motionsvis framförda yrkanden utan godtager Eders Kungl. Maj:ts förslag i förvarande del. Riksdagen vill emellertid härvid hava uttalat, att bestämmelsen om skolöverstyrelsens rätt att med hänsyn till skäl av pedagogisk art medgiva tjänstgöringens fullgörande till viss del i övningsämnen bör så förstås, att jämväl skäl av organisatorisk art böra kunna föranleda en sådan anordning.

Enligt gällande bestämmelser må ämneslärarinns tjänstgöring ävenledes vara förlagd till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium. Enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag skulle tjänstgöringen kunna vara förlagd endast till med skolan förbundet högre lärarinneseminarium.

Motionen I: 274 ävensom motionen II: 404 och motionen II: 406 gå ut på bibehållande av nu gällande bestämmelse i ämnet. I motionen II: 408 yrkas, att med bibehållande av nu gällande bestämmelser och praxis i denna del, ifrågavarande tjänstgöring även må innefatta tjänstgöring vid de privata folkskoleseminarierna.

Den praxis, som i hithörande avseende utvecklats sig, torde icke stå i överensstämmelse med vad ursprungligen varit avsikten, alldenstund enligt riksdagens mening med lärarinneseminarium från början allenast åsyftats högre lärarinneseminarium. Riksdagen håller följaktligen före, att det principiellt riktiga vore att i ifrågavarande punkt med avslag å i ämnet väckta motioner bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag. Emellertid har riksdagen funnit vissa förhållanden tala för ett bibehållande av nu gällande bestämmelser. De seminarier, vilka förutom högre lärarinneseminarier, härvid kunna komma i fråga äro privata folkskoleseminarier, privata småskoleseminarier och skolköksseminarier.

Vad angår frågan om jämställande med högre lärarinneseminarium av privat folkskoleseminarium må erinras, att av sistnämnda seminarier endast två återstå, vilka dessutom äro stadda i avveckling. De privata småskoleseminarierna — ävenledes två till antalet — och skolköksseminarierna — likaledes två — böra enligt riksdagens mening med hänsyn till rådande överproduktion av småskollärarinnor och skolkökslärarinnor upphöra. För att möjliggöra, att ifrågavarande seminariers avveckling skall kunna ske utan

allt för stora olägenheter för läroanstalterna själva och den vid dem anställda lärarpersonalen, utgår riksdagen från att statsbidrag kommer dessa seminarier till del, i fråga om de privata folkskoleseminarierna allenast för den tid, som erfordras för avvecklingen, och beträffande de privata småskoleseminarierna och skolköksseminarierna allenast för två år framåt.

Då statsanslag sålunda endast för en begränsad tid bör ifrågakomma för dessa seminarier och de därefter torde komma att nedläggas, synes riksdagen icke tillräcklig anledning förefinnas att i förevarande sammanhang göra för dem ett undantag. Ett bibehållande av nuvarande bestämmelser innebär sålunda allenast ett medgivande av övergående beskaffenhet.

Beträffande uppdelning i parallellavdelningar innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, att delning i parallellklasser får ske, när klassens lärjungantal överskrider 30, dock att uppdelning i parallellavdelningar å gymnasialstadiet skall ske med iakttagande därav, att 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning därinom upprättas. Vidare föreslås, att, när särskilda skäl finnas, Eders Kungl. Maj:t må kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, resp. 25.

I motionen I: 274 ävensom motionen II: 404 och motionen II: 406 föreslås, att bestämmanderätten i sistnämnda hänseende överlämnas till skolöverstyrelsen.

Emot Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del har riksdagen icke funnit något att erinra. Det motionsvis gjorda yrkandet om överlämnande åt skolöverstyrelsen av bestämmanderätten, huruvida klass, som tidigare varit delad, fortfarande skall, även om elevantalet sjunker under den angivna gränsen, få förbli delad, har riksdagen icke ansett sig kunna bifalla. Det måste enligt riksdagens mening betraktas såsom principiellt sett betänkligt att låta en underordnad myndighet genom ett dylikt medgivande kunna öva inflytande på dispositionen av ett förslagsanslag, i all synnerhet som några bestämda regler icke äro i förevarande hänseende givna eller avsedda att givas, utan besluten förutsätta en diskretionär prövning från fall till fall.

I fråga om uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen lämnas enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag åt skolöverstyrelsen fria händer beträffande prövningen av dylik uppdelning. I motionen II: 407 föreslås, att härvid skola tillämpas samma bestämmelser, som gälla för sådan uppdelning vid de allmänna läroverken.

Jämväl i detta avseende måste riksdagen av principiella skäl ställa sig tveksam inför lämpligheten att överlämna beslutanderätten åt skolöverstyrelsen. Av departementschefens yttrande till statsrådsprotokollet framgår emellertid, att det skulle ankomma på Eders Kungl. Maj:t att meddela de tillämpningsbestämmelser, som kunna bli erforderliga för reglerande av

klassernas uppdelning på mindre undervisningsavdelningar. Då något förslag härutinnan icke föreligger, torde det icke vara möjligt att erhålla någon uppfattning om vilka synpunkter komma att göras gällande vid utfärdande av dessa tillämpningsbestämmelser. Riksdagen förväntar dock, att sagda bestämmelser må, med behörigt hänsynstagande till speciellt de för flickor avsedda undervisningsämnen, så nära som möjligt ansluta sig till de föreskrifter, som i motsvarande hänseenden gälla för de allmänna läroverken. Under uttalande härav har riksdagen bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag i förevarande del.

Beträffande grunderna för den kvinnliga lärarpersonalens avlöning hava inga förändringar ifrågasatts i Eders Kungl. Maj:ts förslag. Beträffande den manliga lärarpersonalen samt de fåtaliga kvinnliga lärare med motsvarande tjänsteställning, som finnas vid privatläroverken, förordar Eders Kungl. Maj:t att tillfällig löneförbättring icke beviljas föreståndare och manliga lärare med full tjänstgöring vid statsunderstödda enskilda skolor till högre belopp än som tillerkännas motsvarande statsanställda lärare. För att denna bestämmelse ej skall kunna för någon skola lända till förfång, föreslås, att bemyndigande lämnas Eders Kungl. Maj:t att i undantagsfall, efter prövning av vederbörande skolas ekonomiska möjligheter, medgiva, att tillfällig löneförbättring till skolans lärare må utgå med högre belopp än till motsvarande lärare vid allmänt läroverk, dock med högst 1,500 kronor till varje lärare.

Motionen I: 274 ävensom motionen II: 404 och motionen II: 406 innebär, att, såsom nu är fallet, tillfällig löneförbättring skall utgå med 1,500 kronor till manlig föreståndare vid enskild mellanskola och högre goss- och samskola, där icke jämväl kvinnlig föreståndare är anställd, till manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium.

I motionen II: 405 föreslås, att den tillfälliga löneförbättringen beräknas så, att lärarna vid privatläroverken komma i åtnjutande av en sammanlagd avlöning till det belopp, som åtnjutes av motsvarande lärare vid statens läroverk med motsvarande tjänstgöring.

Enligt riksdagens mening torde fog förefinnas för det av Eders Kungl. Maj:t framlagda förslaget. Dock synes riksdagen skäligt, att den möjlighet, som förslaget inrymmer för Eders Kungl. Maj:t att medgiva en tillfällig löneförbättring med intill 1,500 kronor, varder något vidgad, i vilket syfte riksdagen vidtagit den ändringen, att orden »i undantagsfall» utbyts mot »då Kungl. Maj:t finner särskilt vägande skäl därtill föranleda». Med anledning av de i ämnet väckta motionerna har riksdagen alltså med ovan angivna jämkning bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag.

I fråga om befrielser från och nedsättningar av terminsavgifter vid privatläroverken föreskrives för närvarande, beträffande högre flickskolor och en-

skilda mellanskolor, att dylik läroanstalt är skyldig att åt lärjungar i klasserna öfver de förberedande bevilja befrielse från eller nedsättning i de vid läroanstalten utgående terminsavgifter till så stor utsträckning, att den minskning i avgifter, som härigenom uppkommer, utgör minst 15 procent av det belopp, vartill terminsavgifterna vid anstalten skolat uppgå, därest samtliga lärjungar erlagt full terminsavgift, dock att läroanstalten icke är skyldig medgiva befrielse från eller nedsättning i terminsavgifter till sammanlagt högre belopp, än som motsvarar två tredjedelar av det anstalten tilldelade statsanslaget, anslag till huslig ekonomi icke medräknat. Beträffande högre goss- och samskolor har någon liknande bestämmelse icke varit meddelad. Såsom av statsrådsprotokollet framgår, håller departementschefen före, att det borde ankomma på skolöverstyrelsen att i varje särskilt fall — efter undersökning av de sociala och ekonomiska förhållandena vid skolan och med hänsyn tagen till det belopp, varom det kan vara fråga — meddela bestämmelser, samt att nu gällande begränsning av nämnda nedsättningskyldighet till viss del av det ordinarie statsanslaget borde upphöra. Tillika anser departementschefen, att de nu föreslagna förändrade bestämmelserna borde gälla även de högre goss- och samskolorna, vilka hittills varit undantagna från reglering i nu angivet hänseende.

I motionen I: 274 förordas i fråga om högre flickskolor och enskilda mellanskolor bibehållande av nu gällande bestämmelser samt, beträffande de högre goss- och samskolorna, bifall till Eders Kungl. Maj:ts förslag, dock med det tillägget att nedsättningen av elevavgifterna vid dessa skolor icke skall uppgå till mer än $\frac{1}{3}$ av statsbidraget. Samma uppfattning göres gällande i motionen II: 404. Motionen II: 406 synes i detta ämne innebära bibehållande av nu gällande bestämmelser.

Vid prövning av hithörande frågor har riksdagen funnit sig böra stanna vid ett bibehållande av nu gällande bestämmelser med den ändringen att nedsättningskyldigheten ej må avse högre belopp, än som motsvarar det vederbörande läroanstalt tilldelade statsanslaget, anslag till huslig ekonomi icke medräknat. Desslikes håller riksdagen före, att vid bedömande av förevarande angelägenhet behörig hänsyn bör tagas till sådana läroanstalter, som på annat sätt än genom nedsättning av terminsavgifter, exempelvis genom anslag till elevhem, vidtagit åtgärder i det syfte, som man med nedsättning i eller befrielse från lärjungeavgifter vill vinna.

Departementschefen berör i statsrådsprotokollet vidare vissa frågor angående kontroll och revision av privatläroverkens räkenskaper, i vilka hänseenden närmare föreskrifter skulle utfärdas av Eders Kungl. Maj:t. Motionsvis (II: 407) har föreslagits den bestämmelsen, att vederbörande läroverk skall på anfordran tillhandahålla riksdagens revisorer sina räkenskaper.

Riksdagen har funnit sistnämnda förslag lämpligt och har beslutat uppställa bestämmelsen i fråga såsom villkor för erhållande av statsbidrag.

För ett påskyndande av övergången till de nya bestämmelserna innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, dels att övergångsbestämmelserna icke utsträckas att gälla för ämneslärare med full tjänstgöring, som blivit anställda senare än läsåret 1924—1925, dels att skolöverstyrelsen tills vidare icke begagnar sig av den densamma tillkommande rätten att meddela lärarinna, som uppnått 60 års ålder, tillstånd att kvarstå i tjänst, dels ock att en minskning vidtages av antalet lektioner, som bestridas av timlärare. Från de båda första av dessa bestämmelser skulle något undantag icke ske. Beträffande det sistnämnda innebär Eders Kungl. Maj:ts förslag, att skolöverstyrelsen medgives rätt att, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitande av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter eller där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle för timlärare, som under en längre följd av år, minst 10, tjänstgjort vid samma skola, medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, rätt att anlita ifrågavarande lärare som timlärare, ändock att icke samtliga ämneslärare erhållit en tjänstgöring av ungefär 26 timmar i veckan.

Fränsett vad i vissa ovan angivna motioner yrkats angående ändring av den utav Eders Kungl. Maj:t ifrågasatta tjänstgöringstiden, hava vissa ändringsförslag motionsvis väckts beträffande nämnda övergångsbestämmelser. I motionen II: 407 föreslås, bland annat, beträffande anlitande av timlärare oaktat understödsvillkoren i övrigt icke äro helt fyllda, att uttrycket »medföra avsevärda ekonomiska svårigheter» utbytes mot att avse timlärare som »av denna sin verksamhet har sin huvudsakliga utkomst». I motionen I: 273 yrkas i avseende å förbudet för skolöverstyrelsen att medgiva lärarinna att kvarstå i tjänst, att detta förbud endast må gälla vid skola, där indragande av platser skulle ifrågakomma.

Riksdagen har funnit sig kunna i det stora hela ansluta sig till Eders Kungl. Maj:ts förslag i denna del, dock med den jämkning, som bliver en följd av riksdagens ståndpunkttagande till frågan om tjänstgöringstidens omfattning. I avseende å den föreslagna bestämmelsen, att vissa timlärare, för vilka ett entledigande skulle medföra avsevärda ekonomiska svårigheter, må anlitas, oaktat understödsvillkoren i övrigt icke helt äro fyllda, finner riksdagen densamma alltför tånjbar, och har riksdagen funnit skäligt godtaga den formulering, som innefattas i motionen II: 407. Med ovan angivna jämkningar och med avslag i övrigt å i ämnet motionsvis framförda yrkanden har utskottet alltså bifallit Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Eders Kungl. Maj:ts förslag innebär vidare anvisande av ett särskilt å riksstaten uppfört anslag å 35,000 kronor till beredande av understöd åt med realskola förenat kommunalt gymnasium. Motionsvis (I: 105 och II: 135) har för detta ändamål ifrågasatts väsentligt högre statsunderstöd, därvid föreslagits dels att understöd må utgå efter de för högre goss- och samskolor

gällande grunder från det för sistnämnda skolor avsedda anslaget, dels ock att anslaget till tillfällig löneförbättring måtte höjas för beredande av delaktighet i denna förmån åt lärarpersonalen vid de kommunala gymnasierna.

Riksdagen har funnit skäl föreligga för beviljande av statsunderstöd åt kommunala gymnasier. Därvid har riksdagen emellertid funnit vanskligt förorda en automatisk tillämpning av de för privatläroverken härutinnan gällande grunderna, vare sig i fråga om direkt understöd eller i fråga om delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen. Riksdagen har fastmera funnit den av Eders Kungl. Maj:ts föreslagna utvägen med ett särskilt för dessa läroanstalter avsett anslag vara den för närvarande mest ändamålsenliga, men har på det sätt tillmötesgått de motionsvis gjorda yrkandena, att riksdagen beslutat en höjning av vederbörande anslag till 50,000 kronor.

I de delar, som icke blivit här ovan särskilt berörda, har riksdagen ansett sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts förslag.

Riksdagen får alltså *dels* anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt ovanberörda motioner I: 105, II: 135, I: 274, II: 404, II: 405, II: 406, II: 388, II: 407 och II: 408.

A) beslutat, att mom. 3 och 4 i avd. A av kungörelsen den 21 februari 1914 om ändrad lydelse av vissa bestämmelser i kungörelsen den 29 oktober 1909 angående avlöning av lärarinnorna vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt angående statsunderstöd åt dessa läroanstalter m. m. skola hava följande ändrade lydelse:

3. Den tjänstgöring, som här avses, skall vara förlagd till klasserna över de förberedande eller till läsavdelning av med skolan förbundet lärarinneseminarium.

Tjänstgöringen må ävenledes, på särskild ansökan och efter skolöverstyrelsens beprövande, kunna fullgöras i de förberedande klasserna eller i övningsämnen, under förutsättning att starka skäl av pedagogisk art kunna förebringas för denna anordning. För samtliga ämneslärarinnor må dock nämnda tjänstgöring icke till omfattningen motsvara mer än en niondel av deras sammanlagda tjänstgöring vid skolan.

4. Med full tjänstgöring förstås, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, undervisning under 22—26 veckotimmar, i medeltal ungefär 25 veckotimmar, och vad angår stadium, motsvarande gymnasium, undervisning i den omfattning, som är föreskriven för lektor vid högre allmänt läroverk.

Vid skola, som är förbunden med lärarinneseminarium, må för de lärare, som i större utsträckning tagas i anspråk för seminarieelevernas praktiska utbildning, full tjänstgöring beräknas till 20—24 timmar i veckan.

För föreståndare eller föreståndarinna vid läroanstalt, förbunden med gymnasium eller högre lärarinneseminarium eller privat folkskoleseminarium, är tjänstgöringsskyldigheten lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid högre allmänt läroverk samt för föreståndare eller före-

ståndarinna vid annan läroanstalt lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid realskola, dock med rätt för Kungl. Maj:t att på särskild framställning medgiva nödig minskning i denna undervisningsskyldighet, där på grund av särskilda förhållanden en dylik minskning prövas skälig.

För biträdande föreståndarinna vid läroanstalt med manlig föreståndare må tjänstgöringsskyldigheten kunna nedsättas med högst 5 veckotimmar.

B) föreskrivit, att såsom villkor för utgående av statsbidrag till lärarpersonalens avlöning vid enskilda läroanstalter skall gälla:

Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass sker med iakttagande därav, att, vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande stadium, motsvarande gymnasiet, minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning inom densamma upprättas.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vidtagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga oöverkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan angivna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans övriga lärarinnor.

C) bestämt, att till lärare och lärarinnor vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk, må utgå tillfällig löneförbättring, under förutsättning att såväl vid anordnande av undervisningen inom vederbörande läroanstalt som i övrigt följande villkor och bestämmelser iakttagas, nämligen:

1) Uppdelning i parallellavdelningar av årsklass skall ske med iakttagande därav, att vad angår stadium, motsvarande real- och flickskola, minst 30 och beträffande gymnasium minst 25 lärjungar komma på varje avdelning inom årsklassen, innan ny avdelning upprättas inom densamma.

När särskilda skäl därtill äro, må Kungl. Maj:t kunna medgiva, att vid-

tagen uppdelning i parallellavdelningar må bibehållas, även om antalet lärjungar i varje avdelning av årsklassen understiger 30, respektive 25.

Skulle bristande lokalutrymmen lägga oöverkomliga hinder i vägen för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar i enlighet med ovan angivna bestämmelser, må efter skolöverstyrelsens beprövande i fråga om stadium, motsvarande real- och flickskola, begränsning ske av det antal lärjungar, som berättigar till upprättande av parallellavdelning.

Uppdelning av årsklass eller klassavdelning i mindre avdelningar vid undervisning i vissa ämnen må på särskild framställning beviljas av skolöverstyrelsen.

Skulle någon skola i större omfattning, än som med tillämpning av ovan givna föreskrifter må ske, vilja verkställa uppdelning av årsklass i parallellavdelningar, må skolöverstyrelsen kunna på därom gjord ansökning medgiva, att statsbidrag må utgå för det antal lärarkrafter, som motsvarar en uppdelning av klasserna i enlighet med berörda föreskrifter. Sådan skola skall, oavsett att statsbidrag icke utgår för alla där anställda lärarinnor, avlöna jämväl sådan lärarinna, för vilken statsbidrag på grund av ovan meddelade bestämmelser icke erhålles, efter samma grunder, som gälla för skolans övriga lärarinnor.

2) Tjänstgöringen vid läroanstalten skall omfatta

a) för föreståndare eller föreståndarinna vid läroanstalt, förbunden med gymnasium eller högre lärarinneseminarium eller privat folkskoleseminarium, lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid högre allmänt läroverk samt för föreståndare eller föreståndarinna vid annan läroanstalt lika med vad som i motsvarande hänseende gäller för rektor vid realskola, dock med rätt för Kungl. Maj:t att på särskild framställning medgiva uödigg minskning i denna undervisningsskyldighet, där på grund av särskilda förhållanden en dylik minskning prövas skälig;

b) för annan ämneslärare med full tjänstgöring

å stadium, motsvarande real- och flickskola, för kvinnlig ämneslärare 22—26 veckotimmar, med en medeltjänstgöring av ungefär 25 veckotimmar, dock att för sådan lärare, som vid skola, förbunden med lärarinneseminarium, i större utsträckning tages i anspråk för seminarieelevernas handledning, tjänstgöringen må omfatta 20—24 veckotimmar, och för manlig ämneslärare 24—28 veckotimmar, samt

å stadium, motsvarande gymnasium, 20—22 veckotimmar,

dock att för biträdande föreståndarinna vid läroanstalt med manlig föreståndare tjänstgöringsskyldigheten må kunna nedsättas med högst 5 veckotimmar.

D) föreskrivit, att ovan omförmälda tillfälliga löneförbättring skall i sin helhet gäldas av statsmedel samt utgå efter följande grunder:

1) Delaktighet i den tillfälliga löneförbättringen tillkommer den, som under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 eller någon del av nämnda tid är anställd

i egenskap av föreståndare, ämneslärare med full tjänstgöring, timlärare eller övningslärare vid sådan enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola eller enskilt lärarinneseminarium, som åtnjuter understöd från det i riksstaten uppförda gemensamma reservationsanslaget till privatläroverk.

2) Den tillfälliga löneförbättringen utgår med följande belopp utöver föreskriven minimiavlöning eller, där föreskrift om minimiavlöning saknas, utöver den avlöning, som för motsvarande tjänstgöring i medeltal utgått under åren 1913—1915:

a) till en kvinnlig föreståndare vid högre flickskola, enskilt lärarinneseminarium, enskild mellanskola och högre goss- eller samskola med 1,500 kronor för år;

b) till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,400 kronor, med 1,500 kronor för år samt, därest läraren åtnjuter avlöning efter den löneskala, som utgår från en begynnelseavlöning av 1,200 kronor, med 1,200 kronor för år;

c) till en manlig föreståndare vid enskild mellanskola och högre goss- eller samskola, där icke jämväl kvinnlig föreståndare är anställd, till manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium ävensom till kvinnlig ämneslärare med full tjänstgöring, som åtnjuter avlöning enligt i huvudsak samma grunder som manlig ämneslärare med full tjänstgöring vid samma skola, med det belopp, som motsvarar tillfällig löneförbättring för rektorer och lärare med motsvarande tjänsteställning vid statens läroverk, dock att, då Kungl. Maj:t efter prövning av vederbörande skolas ekonomiska förhållanden finner särskilt vägande skäl därtill föranleda, sådan tillfällig löneförbättring må utgå med högre belopp än till motsvarande rektor eller lärare vid allmänt läroverk, dock med högst 1,500 kronor till varje befattningshavare;

d) till manlig timlärare vid enskild mellanskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 60 kronor för veckotimme och år, dock beträffande lärare vid högre goss- eller samskola endast för det antal veckotimmar, som för vederbörande läroanstalt tagits i beräkning vid bestämmande av det särskilda understödet för anlitande i större omfattning av manliga lärarkrafter;

e) till manlig timlärare vid högre flickskola med 50 kronor för veckotimme och år;

f) till kvinnlig timlärare vid enskild mellanskola, högre flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 50 kronor för veckotimme och år;

g) till övningslärare, manlig eller kvinnlig, vid enskild mellanskola, högre

flickskola, högre goss- eller samskola samt enskilt lärarinneseminarium med 40 kronor för veckotimme och år.

3) Den tillfälliga löneförbättringen utgår, vad angår enskild mellanskola och högre flickskola, under förutsättning att en summa, motsvarande 20 procent av det sammanlagda till lärarpersonalen vid vederbörande skola i tillfällig löneförbättring under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 utgående beloppet, varder för skolans verksamhet för nämnda tid i övrigt anslagen av kommun eller enskilda donatorer eller utgår av medel, som eljest stå till vederbörande läroanstalts förfogande;

E) förklarar, att som villkor för erhållande av anslag från det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter samt under D) föreskriven tillfällig löneförbättring skall gälla, att vederbörande läroverk skola på anfordran tillhandahålla riksdagens revisorer sina räkenskaper, ankommande det i övrigt på Eders Kungl. Maj:t att utfärda de närmare villkor och föreskrifter, som för tillämpning av under D) föreskrivna grunder må befinnas erforderliga;

F) fastställt följande övergångsbestämmelser:

1. Lärare med full tjänstgöring, som icke uppnått pensionsåldern och som erhållit anställning vid privatläroverk senast från och med läsåret 1924—1925, må kunna bibehållas i tjänst vid skolan utan hinder av ovan givna bestämmelser i fråga om tjänstgöringens omfattning och förläggning ävensom i fråga om förutsättningarna för uppdelning av årsklass i parallellavdelningar.

2. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett bedrivande av undervisningen utan anlitan av timlärare skulle stöta på avsevärda pedagogiska svårigheter, rätt att anlita dylika lärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

3. På därom gjord ansökning må skolöverstyrelsen, efter prövning i varje särskilt fall, för ett år i sänder medgiva skola, där ett indragande av samtliga eller de flesta timlärartimmar skulle medföra avskedande av timlärare, som under minst 10 år tjänstgjort vid samma skola och av denna sin verksamhet har sin huvudsakliga utkomst, rätt att anlita denne eller dessa timlärare, ändock att icke medeltjänstgöringen för ämneslärarna å realskolans och flickskolans stadium uppgår till ungefär 25 veckotimmar.

4. Skolöverstyrelsen må tills vidare icke lämna ämneslärarinna sådant medgivande, som omförmäles i § 1 mom. 5 andra stycket av kungörelsen den 23 december 1910 angående pensionering av den kvinnliga lärarpersonalen vid enskilda läroanstalter, såvida icke vederbörande skola förklarar sig villig att bestrida samtliga kostnader för avlöandet av lärarinnan;

G) 1) ökat det ordinarie reservationsanslaget till privatläroverken, nu

675,000 kronor, med 76,000 kronor till 751,000 kronor samt i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppfört de i nämnda anslag ingående anslagsposterna med följande belopp, nämligen:

enskilda mellanskolor	kronor	20,000
högre flickskolor	»	470,000
högre goss- och samskolor	»	232,500
enskilda lärarinneseminarier	»	28,500,

att utgå såsom ett gemensamt reservationsanslag å sammanlagt 751,000 kronor:

2) minskat det ordinarie förslagsanslaget till lönetillägg åt lärarinnor vid statsunderstödda enskilda läroanstalter, nu 480,000 kronor, med 6,000 kronor till 474,000 kronor och i riksstaten för budgetåret 1925—1926 uppfört ifrågasvarande anslag med sistnämnda belopp;

3) för beredande under tiden 1 juli 1925—30 juni 1926 av tillfällig löneförbättring åt lärare och lärarinnor vid enskilda mellanskolor, högre flickskolor, högre goss- eller samskolor samt enskilda lärarinneseminarier anvisat för budgetåret 1925—1926 ett extra förslagsanslag av 2,403,000 kronor;

4) till beredande av understöd enligt Eders Kungl. Maj:ts beprövande av kommunalt gymnasium, som är förenat med en statens realskola, för budgetåret 1925—1926 anvisat ett extra reservationsanslag av 50,000 kronor, att utgå på de villkor och under de närmare föreskrifter, Eders Kungl. Maj:t må finna gott meddela;

5) till understöd åt utbildningskurser för lärarinnor i hushållsgöromål anvisat för budgetåret 1925—1926 ett extra anslag av 16,000 kronor, att under de villkor, Eders Kungl. Maj:t må finna lämpligt föreskriva, utgå till styrelsen för aktiebolaget Ateneum för flickor i Stockholm med högst 8,000 kronor och till Göteborgs allmänna folkskolestyrelse med likaledes högst 8,000 kronor;

dels ock anhålla ej mindre om skyndsamt utredning rörande behovet av vid högre lärarinneseminarium utbildade lärarinnor, än även om vidtagande av de åtgärder, som må befinnas erforderliga för begränsning av de enskilda högre lärarinneseminiariernas verksamhet.

Stockholm den 25 maj 1925.

Med undersätlig vördnad.